

STATSMINISTER
TRYGVE BRATTELI

S P E R R E F R I S T
mandag 22. september 1975 kl. 13.00

Apningen av De åpne dager,
ved Universitetet i Oslo.

Mandag 22. september 1975, kl. 12.00.

På Universitetets årsfest sa rektor i sin tale at det er behov for, men også meget vanskelig å ha en meningsfylt dialog med et helt samfunn.

Dette minner oss om at den eksplosive utvikling av hele utdanningssystemet er en av de fundamentale forandringer i samfunnet i vår tid. Vi er med rette stolte av dette nye utdanningssamfunnet og det vil bli sterkt utbygget også i den tiden vi går inn i.

Samtidig er det nyttig å se klart at det er trekk ved denne veksten som har øket isolasjonen mellom mennesker og grupper - og spesielt mellom generasjonene. Den stadig forlengede årrekke av utdanning og studier har motvirket en sund blanding av årsklassenes hverdagsliv. Fra grunnskolens første klasse til kandidatenes eksamen ved Universitet og Høgskole blir hver årsklasse holdt sammen for seg. Denne isoleringen blir ytterligere forsterket fordi det trenges store institusjoner for å gi plass til de utdanningssøkende. Og den blir ytterligere forsterket ved de isolerte boområder det har vært sett som et mål å bygge opp, særlig i siste generasjon.

Spesielt for de høyeste læreanstalter gjelder det at de har lange tradisjoner bakover til en tid da de

eksisterte i en som det syntes naturlig eksklusivitet. De ga mulighetene for de få - de mange gikk helt andre veger helt fra pubertetsalderen. Det nye utdannings-samfunnet har sprengt de gamle trange grenser. Men massive tradisjoner og de nye trekk jeg nevnte foran har ført til at den fornemme isolasjon neppe er meget mindre enn før.

Den enkelte student som lever sitt liv i denne institusjon vil kanskje stusse ved en slik beskrivelse og muligens protestere mot den. Den enkelte ofte nokså anonyme student føler seg neppe i noe elfenbenstårn. Det er han da heller ikke. Men jeg er på jakt etter grunnlaget for en situasjon som roper høyt etter bedre kontakt mellom utdanningscentra og resten av samfunnet. Også mellom skoleungdom og folk i hverdagens vanlige arbeid.

Intet er meg mer fremmed enn å rose gamle fortiden. Det skal jeg da heller ikke gjøre. Men når flertallet av de unge i 14 - 15 års alderen tidligere gikk ut i arbeidslivet hadde det én god side. Årsklassens isolasjon var slutt. Ikke bare på de store, men også på de mindre arbeidsplasser var det nesten uten unntak en sterk generasjonsblanding. Årsklassene fikk brytes med hverandre. Og det var meget sunt - ikke bare for ungdommen, men ikke mindre for de eldre årsklasser.

Nå kan vi ikke demontere utdanningssamfunnet for å gjenskape den generasjonenes smeltedigel som eksisterte i tidligere tiders arbeidsliv. Vi må tvert imot se inn i en framtid med stadig mer organisert utdanning. Oppgaven er da å finne andre veger til å skape god kontakt mellom de lærde utdanningssteder og de store

folkegrupper i dagens samfunnsliv. Jeg ser de åpne dager som et ønske om det, og jeg ønsker lykke til.

Med de mangler det måtte ha, innebærer det politiske arbeid et konstant press til å søke bred kontakt med folket. Idéer og forslag skal stadig prøves på de mennesker det gjelder, og alt som blir gjort skal være undergitt folkets kritiske kontroll. I et utviklet demokratisk system gir det rimelige muligheter for kontakt. Selv om den aldri vil føles perfekt.

Universitetets problem er ikke helt det samme og formene for kontakt må ofte bli andre. Formene kan en eksperimentere med. Viktig er det at våre store og kostbare institusjoner ser det som en oppgave å forklare folk grunnene til de store ressurser virksomheten krever. Og at de er villige til også selv å vurdere utdanningsmiljøets krav i forhold til alle andre sosiale og kulturelle krav som stilles fra alle sider i samfunnet. Det er eksklusiviteten og trangsynt selvopptatthet det gjelder å bryte ned for å få en fruktbar dialog mellom gruppene om den beste bruk av samfunnets felles ressurser.

Når Universitetet åpner sine dører innenfra, vil jeg håpe at mange også finner fram til de åpne dører utenfra.

Dette tiltak alene vil ikke kunne skape den gjensidige forståelse som her søkes. Den må i den videre politikk følges opp av mer vidtrekkende tiltak for å skape bedre kontakt i mer allsidige miljøer. Jeg tror det er viktig for alle grupper - unge og eldre - å komme mest mulig ut av en tilværelse i isolater. Særlig ille er det å isolere generasjonene.

Vi bør ikke ha særlige bydeler for unge akademiske

studenter og andre egne bydeler for ungdom i praktisk yrkesutdanning. Vi bør ikke ha egne bydeler for eldre og gamle og andre egne bydeler for unge foreldre med små barn.

Når opplegget av utdanningen har ført til at stadig flere er opptatt med den fra 7. år til bortimot 30 år, kan en spørre seg selv om det ikke ville være overordentlig sundt for de unge mennesker om de etpar ganger i denne lange utdanningstid tok en pause på et års tid og gikk ut i praktisk yrkesarbeid. Det ville berike såvel den studerende ungdom selv som de arbeidsmiljøer der de tok sin jobb.

Utdanningssystemet er som vi vet blitt meget omfattende og tidkrevende. Tiltak for å motvirke isolasjonens ulemper og farer, må antakelig også bli meget omfattende og varige.

Den første forutsetning for å løse problemer er at en ser dem. Jeg ser de åpne dager som et tydelig tegn på at grunnleggende problemer blir sett klarere enn før. Måtte det få omfattende følger!